

הראשון, מבנה גבישי (בלעז זה נשמע טוב יותר: סטרוקטורות הקריסטל), ובין לילה הפך אחת הרמויות הבלוטות בקולנוע הפולני.

סרט זה, שעקב בקפדנות חסרת-דחמים אחר גורלם של שני ירידים, שניהם מרענים, שאחד מהם מגיע להנהגה והשני מתגלגל למקום שכוואל ומרוחק, כבר קבע כמה מקווי האופי של זאנוסי: ההתעסקות בעולם האקדמי (זה עולם שמעניין אותי הרבה יותר מעולם הקולנוע", הוא אומר), העימות שבין המדע והמוסר, הביקורת על החברה שבה הוא חי. **סירטי יאוש**. לפחות שניים מסרטיי המוצלחים ביותר, אחרי מבנה גבישי, מטפלים גם הם בעולם המדע המדויק והעוסקים בו. האורה (תרגום עלוב ממוסר ומשום כך הוא כמעט עוקב אחר צעדיו הראשונים של מדען צעיר, כאשר המיקצועי מצד אחד, והחיים הפרטיים, מצד שני, מהווים שתי פנים לאותו סוג של בעיות.

צבעי הסוואה, המפורש שבין כל הסרטים שעשה על אקדמאים, מציג את שני הקטבים שמעסיקים אותו כל הזמן: מצד אחד, מרצה שכלתן, שאינו מכיר במוסר ומשום כך הוא כמעט שטני, ומולו, אסיסטנט שמניח למוסר להתגבר על כל השיקולים האחרים, ומשום כך נכשל לא פחות מיריבו.

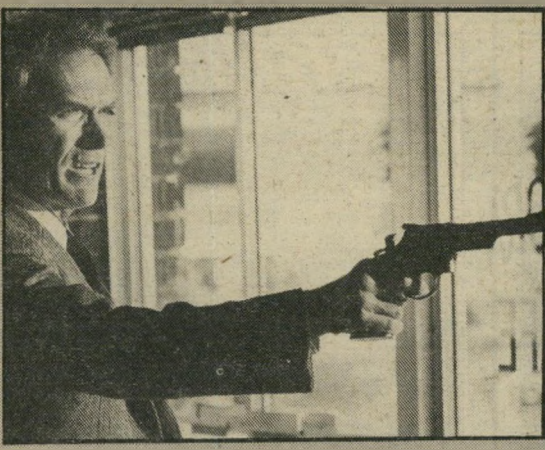
את הסרטים האחרים של זאנוסי אפשר אולי להגדיר כ"סצינות מחיי נישואין". בין אלה יש, למשל, סרט כמו מאזן תקופתי, המתאר בדיקנות פסיכיאטרית את המשבר שפוקד זוג פולני צעיר, הוא מורה והיא מרענית, אשר בגלל המציאות והררישות החברתיות סביבם, מגיעים לירי מבוי סתום.

יש מחזור סרטים של זאנוסי שאפשר לכנות "סירטי יאוש", כדוגמת עיקביות, שבה צעיר המנסה בכל מחיר לחיות חיי מוסר בכל המובנים, לפי המושגים שלו מתאבד בסצינה האחרונה, משום שאינו מוצא שום דרך להגשים מאווייו. אס סרט כמו ספיקאלה על מהנדס שהוא גם מופס הרים חובב, שמחליט לשים קץ לחייו ודבר לא יניאו מכך.

מציאות פולנית. אלה אינן אלא כמה דוגמות בודדות מתוך מיספר גדול מאוד של סרטים שעשה זאנוסי, בימאי שנרמה כאילו אינו נח אף לרגע. הוא רוקח במהירות סרטים לטלוויזיה הגרמנית, הכין סרט על חיי האפיפיור יוחנן ה-23 (שהביקורת לא אהבה במיוחד), הוא נע וגד על פני אירופה ומבקר בכל הפסטיבלים. אולי גם משום שרמזו כי מוטב שלא יבלה יותר מדי זמן בבית, פן יתחילו השילטונות לשאול שאלות רבות מדי בקשר לריעותיו הפוליטיות ובקשר לירידיו השונים.

מהרבה בחינות אפשר לראות במסיבת הנישואין סרט שמכיל מרכיבים מכל היצירות של זאנוסי, שביניהם מן העולם האקדמי, משבר בחיי נישואין, יאוש, כניעה לשחיתות בלתי נמנעת ונסיונות התאבדות. זהו סרט שעובד מן הרגע הראשון על שני מישורים: מצד אחד זהו סרט ריאליסטי המתאר אירוע חריג אחד, ומצד שני הוא מהווה תמונה סימלית של פולין, ואולי אפילו של החברה המודרנית בכלל.

כדי לרמוז שלנעשה על המסך יש יותר מהיבט מיידית מתחיל הסרט בסצינת עימות בין ציידים וטרפים ובין נענים ועשירים, סצינה שאין לה לכאורה שום נגיעה למה שקורה בהמשך. רק התמונה האחרונה, שבה ניצבות שתיים מן המשתתפות המרכזיות במסיבת הנישואין, מול הצני הנרדף בסצינה הראשונה, משלימה את המעגל ומסבירה את הקשר בינה ובין שאר הסרט.

קלינט איסטווד: מירשם ההצלחה

כאריזמת איסטווד

הולמת שוב

מכת-פתע (רביחן, תל-אביב, ארצות-הברית) - הארי קאלאהן המזוהם רוכב שוב, ואוי לו למי שניצב בדרכו. זהו שוב קלינט איסטווד בתפקיד ממקח המישטרה מסך-פנצ'יקו, שמטיל התינו על כל מושעי העיר, סמל של צדק וקשיחות בעולם רכרוכי, הנופל קורבן לחוקים שהמציא כדי להגן על עצמו. לכאורה.

כאשר הוא מתגלה במידמים מרתקים אחרי שודדים שנקלעים במיקרה בדרכו, וכאשר אינו עוסק בלכידת כנופיה של כושים אלימים, שמנסה להשתלט על בית-הקפה החביב עליו, עוסק קאלאהן בחקירת סידרת גנב מיקרי רצח, אשר המשותף ביניהם הוא שכל הקורבנות גברים, וכולם נורו ראשית בערוותם ואחר-כך בראשם.

מדוע הוא עוסק בחקירה הזאת? משום שהממונים עליו רוצים להרחיק אותו מן הרוצחים השכירים של המאפיה, אשר הוציאה חוזה על חייו.

מה שמתגלה בחקירה הזאת של קאלאהן אינו חשוב ברגע זה, הרי אסור לספר את סופם של סירטי מתח, אבל מותר לגלות כבר מהתחלה, שהרוצחת היא אשה (סונדרה לוק).

למען האמת, התסריט שמשרת את גדול כוכבי הקולנוע של אמריקה (למחות בתכניה מיסחריות) בסרט זה, הוא קלוש למדי, ואפילו זאת מחמאה.

ואכן, דמות הארי המזוהם היא מירשם בטוח להצלחה, ואם כי זו הפעם שאיסטווד עצמו מביים אחד מפיקי

הארי, חרי התוצאה בהחלט נמכרת, ואכן בשבועות האחרונים זה הסרט המצליח ביותר באמריקה, על כך צריך עוד לחסיף שאין זה רק עניין של הכאריזמה האישית של איסטווד הפועלת כאן, אלא גם כשרנו הטבעי להפיק ממצלמת הקולנוע סצינות מרתקות, להשתמש בה בצורה מרהיבה ולחסיף לסרט כמות נכבדה מאוד של הומור המפרק את ריגועי המתח והאלימות, שבהם משופעת העלילה.

קרול קיין ואליוט גולד: מצחיק או עצוב?

א-חנטש

וא-שיקסע

מעבר לגשר ברוקלין (בך-יהודה, תל-אביב, ארצות-הברית) - הסרט הזה מתקשה להחליט אם הוא רוצה להיות קומדיה על יהדות ניו-יורק או מלודרמה השואבת את שורשיה מתיאטרון היידיש. הלבטים בין שני הקצוות הללו משתקפים בתסריט, במישחק ובבימוי.

שלומיאל ניו-יורקי, המאוהב בשיקסע טורה רוצה לעלות בדרכה ולהמיר את המינון הקטן שלו בברוקלין, במיסעדה ממארת במנהטן. לשם כך הוא זקוק למימון של הדוד העשיר, המתנה את המימון בכלה יהודיה, הוא נקרע בין הכסף שבצורתו יוכל להמוך ל"מנטש" ובין אהבתו הכנה לגויה הבלונדית, וזה יכול להיות מצחיק מאוד או עצוב מאוד, אבל כאן יש רושם שהן הצחוק והן הדמעות נחנקים בגרון ואין להם ביטוי על המסך.

התסריט חוטא קודם כל בכך שאינו מבסס יותר את היחסים בין בעל המינון ובין אהבתו החטובה, שלכאורה, שום דבר בעולמה אינו יכול להתאים לבן-הזוג שבהרה לעצמה. חוץ מזה, מישחק של מארג המינונואי, שאינה נראית פורחת במיוחד כאן, הוא חד-גוני לתחריד: במשך כל הסרט נדמה שהיא עומדת לפרוש בבכי מר, גם כאשר אליוט גולד, מולה, בתפקיד הראשי, מנסה להשתובב כדרכו.

אשר לגולד, שיכול להיות מצחיק מאוד לפרקים, בהומעונו הדרובית המגושמת קמעו, שהיא חלק מקיסמו, הוא נראה מוסרד מדי מן הדמות שהוא מגלם, מכדי שיתן דרוך לעצמו. מבחינה זו, הדמות השלמה ביותר היא זו של סיד סייז, כוכב

טלוויזיה ותיק, המופיע בתפקיד הדוד העשיר. יש בסרט קטעים מצחיקים שיעלו ללא ספק חיוכים כמו הביקור של אלבי באומרה וההתנגשות שבין שני הזמרים הכרסתניים על הבימה. יש גם רגעים שבהם הסרט קולט את המשברים הנפשיים של המישמחה היהודית, כמו החיבוק העוין שהומך חיבוק אוהב, בין הגיבור ודודו, בסוף הסרט. אבל הסרט ברובו מוסח על הסעיפים בין שני הקצוות הללו ואינו מוצא את מקומו הנכון.

המעורר שאלות מעניינות כמו משמעות האמת והצדק, עם ז'ראר דפארדייה ונאטאלי באי. **★★★ נהר הברז** (מוסיאון, יפאן) - ירירות בין שני ילדים על רקע יפאן של שנות ה-50, המתגברת לאיטה על זכרונות מילחמת העולם ופניה אל עידן הסוני. שחור-לבן, רגיש ואינטליגנטי.

★★★ לפתע ביום ראשון (צפון, צרפת) - מתוך בתים נאשם ברצח ומוכירתו הפעלתנית מצילה אותו. קומדיה בלשית בנוסח סרטי הקולנוע האפל של אמריקה. עם פאני ארזן בשיאה וז'אן לואי טרינטיניאן.

★★★ גיבור מקומי (תכלת, אנגליה) - כפר סקוטי מוכן למכור את עצמו לחברה אמריקאית גדולה שרוצה להקים במקום נמל-נפט ורק צריך לשכנע כמה סרביים שאינם ששים להיפטר מרכושם הדל, תמורת הדולארים. סאטירה חברתית משעשעת.

ירושלים

★★★ אני אוהב אותך כרמן (מויצל, ספרד) - הכוריאוגרף אנטוניו גארס מחפש רקדנית ראשית לתפקיד כרמן כנאלט שהוא מכין, ומתאהב בה תוך כדי החזרות. צילומים מרהיבים ועוצרי נשימה של ריקודי פלאמנקו. **★★★ יול** (רון, תורכיה) - חמישה

אסירים יוצאים לשבוע חופש ובורכים הביתה נחשפת לפני הצופה תמונה עגומה, כואבת, ביקורתית ואנושית מאוד של תורכיה היום. תסריט: אילמו גינאי.

מיפלגתי המתגורר מחוץ לווארשה ומשרה סביבו אווירה פרובינציאלית במקצת. אורחת הכבוד בטקס הנישואין היא גיטתו של המתח, רעיית אחיו המנוח שהתגורר במערב. היא רקדנית צרפתייה בדימוס, בעלת שני בתי-ספר למחול בפאריס ובניו-יורק, כוכבת לשעבר שהכסף מצוי לרוב בכיסה.

הסרט מתחיל עם החתונה האזרחית, בעיירה, ומסתיים למחרת, כאשר כל המסובים מסיימים באורח מפתיע מאוד את החינה, בבית אבי החתן. זאנוסי מודה שההשראה לסרט באה לו אחרי שראה את החתונה של אלטמן וסבר שאותו סרט מגיש תמונה שיטחית מדי של החברה, ומסתפק באספקטים חיצוניים מדי שלה.

תהריך

חובה לראות:

תל אביב - אני אוהב אותך כרמן, נהר הבוץ, שובו של מרטינר, ימים ברקיע, לפתע ביום ראשון, גיבור מקומי. **ירושלים** - אני אוהב אותך כרמן, יול.

תל אביב

★★★ שובו של מרטינר (לב 2, צרפת) - האם אדם שחוזר לכפרו אחרי שמונה שנות העדרות הוא אכן זה שעזב או מתחזה? סביב פרשיה אמיתית זו מן המאה ה-16, נרקם סיפור

העלילה היא בעצם פשוטה מאוד. מדובר כאן בוג פולני צעיר ואידיאליסטי שעומד להינשא. הוא בן של רופא מנתח מפורסם שנישא לאשה צעירה ממנו בשנים רבות. היא בתו של פעיל

הבימאי קזיסטורף זאנוסי בפסטיבל הסרטים בוונציה איש לא יוצא נקי